

5. Halperin, P.Y. Psychology of thinking and the doctrine of the phased formation of mental actions / P.Y. Halperin. – Moscow-Voronezh // Psychology as an objective science: selected psychological works / P.Y. Halperin; ed. A.I. Podolsky. – Moscow: Institute of Practical Psychology; Voronezh: Publishing house of NPO 'MODEK', 1998. – p. 272–317. [in Russian].
6. Grigorenko, V.G. A systematic approach in the organization of professional training of students of higher pedagogical institutions / V.G. Grigorenko, B.G. Sheremet V.M. Pristinsky // Scientific Bulletin of the South Ukrainian State Pedagogical University. K.D. Ushinsky: a collection of sciences, etc. – Odessa: PUDPU, 2002. – Vol. 8–9. – P. 126–132. [in Ukrainian].
7. Gushchina, S.V. The education of the value attitude of youth to physical education / S.V. Gushchina // Olimpiysky sport and sport for all: thesis. add. IX International Science Congress 20–30 spring 2005 p., Kyiv, Ukraine. – K.: Olimpiyska Literature, 2005. – p. 127. [in Russian].
8. Yermolenko, A.V. Typologizing and Structuring of Organizational, Managerial and Strategic Innovations in the Field of Physical Culture and Sports / A.V. Yermolenko // Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanov. Series 15 "Scientific and pedagogical problems of physical culture / physical culture and sports /". – Kiev. – 2018. Issue 3k (97) 18. – p. 203–206. [in Ukrainian].
9. Lynda, A.S. The didactic basis for the formation of self-control in the process of students' independent work / A.S. Lynda. – M.: Higher school. 1979. – 159 p. [in Russian].
10. Talyzina, N.F. Management of the process of assimilation of knowledge / N.F. Talyzin. – M., 1975. – 343 p. [in Russian].

УДК 796.071.4

Ермоленко О.В.,
Викладач Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

У статті розглядаються актуальні питання оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту в аспекті формування професійно-спеціалізованих компетенцій шляхом застосування у навчальному процесі структурованої педагогічної моделі мотиваційного диференційно-інтегрального навчання. Розглядається комплексне поняття професійно-спеціалізованих компетенцій фахівця. Визначаються головні структурні компоненти професійно-спеціалізованих компетенцій майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту. Розглядається педагогічна модель мотиваційного диференційно-інтегрального навчання. Визначаються базові етапи структурованої моделі мотиваційного диференційно-інтегрального навчання. Обґрунтовується необхідність застосування у навчальному процесі структурованої моделі мотиваційного диференційно-інтегрального навчання з метою створення оптимальних педагогічних умов для формування професійних знань, умінь та навичок майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту з урахуванням його потенційних можливостей і цілей навчання.

Ключові слова: компетенція, мотиваційне диференційно-інтегральне навчання, педагогічні умови.

Ермоленко А.В. Теоретико-методические аспекты формирования профессионально-специализированных компетенций в процессе подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту. В статье рассматриваются актуальные вопросы оптимизации профессиональной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту в аспекте формирования блока профессионально-специализированных компетенций путем применения в учебном процессе структурированной педагогической модели мотивационного дифференциально-интегрального обучения. Рассматривается комплексное понятие профессионально-специализированные компетенции. Определяются главные структурные компоненты профессионально-специализированных компетенций будущего специалиста по физическому воспитанию и спорту. Рассматривается педагогическая модель мотивационного дифференциально-интегрального обучения. Определяются базовые этапы структурированной модели мотивационного дифференциально-интегрального обучения. Обосновывается необходимость применения в учебном процессе структурированной модели мотивационного дифференциально-интегрального обучения с целью создания оптимальных педагогических условий для формирования профессиональных знаний, умений и навыков будущего специалиста по физическому воспитанию и спорту с учетом его потенциальных возможностей и целей обучения.

Ключевые слова: компетенция, мотивационное дифференциально-интегральное обучение, педагогические условия.

Yermolenko Aleksandr. Theoretical and methodical aspects of formation of professional and specialized competences in the process of training of future specialists in physical education and sport. The article considers topical issues of optimization of professional preparation of future specialists of physical education and sport in the aspect of forming of professional-specialized competences by applying in the training process of structured pedagogical model of motivational differential-integral training. Discusses an integrated concept of vocational competence of a specialist. Identifies the main structural components of professional and specialized competences of the future specialist in physical education and sport. Discusses a pedagogical model of motivational differential-integral training. Define the basic stages of a structured model of motivational differential-integral training.

Pedagogical model of motivational differential-integral learning stage is presented logically coherent structure, which consists of three stages: the stage of motivational and differentiated instruction, motivational stage differential-integral training, motivational-integrated learning. Each stage of which creates a coherent system within which is implemented the educational process. In addition, each stage performs one of four functions: configure (motivate) in educational process, to provide the content of the training material to determine the activity of students in the procedural-technological aspect (learning), to diagnose the degree of achievement of goals and to record and evaluate the result with the formed descriptors for this competence. The necessity of applying in the educational process of a structured model of motivational differential-integral learning with the aim of creating optimal pedagogical conditions for formation of professional knowledge and skills of future specialists in physical education and sport taking into account its potential and learning goals.

Key words: *competencies, motivational differential-integral training, pedagogical conditions.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Комплексні зміни останніх років в соціальній, політичній, економічній сферах життя суспільства головним чином обумовили модернізацію та подальший розвиток системи вищої освіти країни. Вектор розвитку вищої професійної освіти скерований на виховання майбутнього фахівця з гуманістично-орієнтованою позицією, а також формування знань, умінь та навичок моделювання та проектування засобів професійної діяльності. Треба зазначити, що процес модернізації професійної підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту вписується в загальну стратегію освітньої політики країни. Підсумком модернізації вищої професійної освіти повинно стати визнання її багатофункціональності в розвитку фізичних, інтелектуальних, естетичних та психологічних якостей, що потребує від майбутнього фахівця поряд з оволодінням професійною компетенцією та технологіями, соціальною мобільністю, сформованого високого рівня адаптивності, необхідність формування універсальних та професійно-спеціалізованих компетенцій. Таким чином, перед сучасною педагогічною наукою та практикою постає актуальна проблема подальшого розвитку теорії та пошуку ефективних методів навчання майбутнього фахівця [6, с. 200].

Відсутність уніфікованого проектування змісту підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту актуалізує проблеми створення оптимальних педагогічних умов для формування професійних знань, умінь та навичок майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту з урахуванням його потенційних можливостей та цілей навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проектування змісту підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту передбачає необхідність перегляду педагогічних позицій, переоцінювання сталих науково-теоретичних та практичних систем навчання на основі компетентнісного підходу, як фундаментальної складової формування, розвитку та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок фахівця.

Проблеми компетентнісного підходу до навчання розглядаються в працях В.А. Болотова, Ю.В. Варданяна, Е.Ф. Зеєра, О.Ф. Єфремової, А.В. Хуторського, С.Є. Шишова. Оптимізацію теоретико-методичних основ професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту у своїх працях розглядали: А. М. Алексюк, Ю. К. Бабанський, Г. П. Васянович, Е.С. Вільчковський, П. С. Гуревич, В.В. Завацький, І. А. Зязюн, М.Р. Мруга, Т. Г. Овчаренко, Б. В. Сермеев, Л.П. Суценок, А.В. Цьось, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкретій.

Аналіз праць науковців вказує на існування певного анахронізму у створенні оптимальних педагогічних умов для засвоєння базових структурних компонентів професійно-спеціалізованих компетенцій майбутнього фахівця. Зазначені обставини вказують на необхідність перегляду усталених стереотипів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. Таким чином ми вважаємо, що одним з актуальних та своєчасних напрямків оптимізації професійної підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту повинно стати уніфіковане проектування змісту підготовки майбутнього фахівця шляхом застосування у навчальному процесі структурованої моделі мотиваційного диференційно-інтегрального навчання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Роботу виконано згідно плану НДР кафедри ДК-06-2018 «Оволодіння професійною компетентністю майбутніми фахівцями з фізичного виховання і спорту під час навчання в закладах вищої освіти».

Метою роботи є теоретико-методичне обґрунтування необхідності створення оптимальних педагогічних умов формування професійно-спеціалізованих компетенцій на основі застосування педагогічної моделі мотиваційного диференційно-інтегрального навчання.

Відповідно до мети дослідження нами поставлені наступні **завдання**:

1. Визначити головні структурні компоненти професійно-спеціалізованих компетенцій майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту.
2. Здійснити обґрунтування необхідності створення оптимальних педагогічних умов формування професійно-спеціалізованих компетенцій шляхом застосування методу мотиваційного диференційно-інтегрального навчання.
3. Визначити базові етапи структурованої моделі мотиваційного диференційно-інтегрального навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день серед науковців не існує єдиної думки відносно визначення поняття професійно-спеціалізованих компетенцій, проблема визначення продовжує залишатися об'єктом суперечок, розбіжностей та подальших дискусій. Взагалі компетентнісний підхід у навчанні акцентує увагу на результатах навчання, а в якості результату розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти в різних проблемних ситуаціях, тип яких залежить від видів діяльності, передбачених стандартом спеціальності [7, с. 38].

Аналіз наукових праць дозволив нам сформулювати поняття професійно-спеціалізованих компетенцій як комплексу фундаментальних спеціально-предметних знань, умінь та навичок, які виражені в мотивованій здатності їх застосування в професійній діяльності на основі особистісного досвіду та емоційно-вольових якостей.

Дж. Равен в праці «Компетентність в сучасному суспільстві» зазначає, що людям необхідна суттєво більша

кількість компетенцій, у порівнянні з тими які пропонуються більшістю сучасних освітніх програм, орієнтованих на вищу професійну освіту. Тому, наведений в Державному стандарті вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти перелік компетенцій майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту не є вичерпним, його треба вважати динамічною структурою. Проектування змісту підготовки бакалавра певного навчального закладу потребує доробки та корегування змісту необхідних професійно-спеціалізованих компетенцій які доповнюють затверджений стандарт. Зазначений підхід до підготовки студентів-бакалаврів передбачає активну участь викладачів навчального закладу у встановленні не тільки переліку професійно-спеціалізованих компетенцій, але і забезпеченні оптимальних педагогічних умов навчання шляхом створення комплексних методів та оптимізації технологій формування компетенцій [9, с. 15].

Ретельний аналіз професійно-спеціалізованих компетенцій фахівця з фізичного виховання та спорту дозволив нам провести уніфіковане логічно-структуроване групування компонентів змісту компетенцій до яких належать: *когнітивний компонент* (компетенції з формування умінь вирішення інтелектуальних завдань у вузькопрофесійній галузі знань); *практичний компонент* (компетенції з формування умінь здійснення квазіпрофесійної діяльності); *інваріативний компонент* (компетенції з формування фундаментальних знань, умінь та навичок вирішувати професійні завдання); *варіативний компонент* (компетенції з формування загальних та прикладних знань, умінь та навичок вирішувати професійні завдання); *корекційно-рефлексивний компонент* (компетенції з формування умінь аналізувати, оцінювати та корегувати результати власної трудової діяльності).

Концентрація навчального процесу лише навколо набуття студентом професійно-спеціалізованих знань недостатня. Оптимальні педагогічні умови повинні передбачати не лише набуття теоретичних знань але і вміння оцінювати ситуацію, проектувати дії та відносини, які потребують практичних рішень. В такій ситуації важливим для студента стають: усвідомлення постановки самого завдання, оцінка нового досвіду, контроль ефективності власних дій та головних складових усієї освітньої діяльності. Необхідне переведення студента в позицію суб'єкта знань, актуалізації процесу цілевизначення та планування діяльності, її регулювання, контроль та рефлексія [5, с. 18].

В професійній підготовці фахівця з фізичного виховання та спорту на сьогоднішній день відсутня уніфікована модель формування професійно-спеціалізованих компетенцій яка створює оптимальні педагогічні умови кореляції визначених змістовних компонентів компетенцій фахівця.

Пропонована нами структурована педагогічна модель *мотиваційного диференційно-інтегрального навчання* здатна забезпечити оптимальні педагогічні умови формування професійно-спеціалізованих компетенцій фахівця шляхом створення кореляційних зв'язків між визначеними, обов'язковими для засвоєння, логічно-структурованими компетентнісними складовими. Крім того, стає можливим ефективно планування діяльності, її регулювання, здійснення контролю та рефлексії.

Педагогічна модель мотиваційного диференційно-інтегрального навчання представлена етапною узгодженою структурою яка складається з трьох етапів: *етап мотиваційно-диференційованого навчання, етап мотиваційно-диференційно-інтегрального навчання, етап мотиваційно-інтегрального навчання*. Кожен етап в сукупності створює цілісну систему, в межах якої реалізується освітній процес. Крім того, кожен етап виконує одну з чотирьох функцій: націлити (мотивувати) на освітній процес, надати зміст навчального матеріалу, визначити діяльність студентів в процесуально-технологічному аспекті (засвоєння навчального матеріалу), діагностувати ступінь досягнення мети та зафіксувати і оцінити результат за допомогою сформованих для цього дескрипторів компетенції.

Висновки. Проектування змісту підготовки фахівця з фізичного виховання та спорту потребує автономного опрацювання та корегування змісту професійно-спеціалізованих компетенцій. Педагогічна модель мотиваційного диференційно-інтегрального навчання здатна забезпечити оптимальні педагогічні умови формування професійно-спеціалізованих компетенцій фахівця шляхом створення кореляційних зв'язків між визначеними, обов'язковими для засвоєння, логічно-структурованими компетентнісними складовими.

Перспективи використання результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані профільними закладами вищої освіти під час підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту.

Література

1. Болотов, В.А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8–14.
2. Вацеба, О. Сучасні тенденції та актуальні проблеми розвитку освіти і науки в галузі фізичного виховання та спорту України / О. Вацеба, А. Герцик // Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи: матеріали II Всеукр. наук.-метод. конф. – Донецьк, 2002. – с. 127–131.
3. Горбенко, О.В. Науково-методичне обґрунтування кадрової потреби сфери фізичної культури і спорту в Україні : автореф. дис. канд. наук. з фіз. виховання та спорту: [спец.] 24.00.02. «фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення» / Горбенко О. В.; ЛДУФК. – Л., 2002. – 19 с.
4. Григоренко, В.Г. Дифференциально-интегральный подход в исследовании содержания основных функций профессионально-педагогической деятельности учителя физической культуры / В.Г. Григоренко // Проблемы дидактики и методики преподавания учебных предметов в школе: науч. реф. сб. – М., 1991. – Вып. 6-М. – с. 14. – Деп. в ОЦНИ МП СССР; АПН СССР
5. Григоренко, В.Г. Оптимизация подготовки студентов факультета физического воспитания на основе целенаправленного формирования профессионально-педагогической мотивации / В. Г. Григоренко // Проблемы трудовой и профессиональной подготовки : науч.-метод. сб. / АПН Украины, Ин-т педагогички, М-во освіти і науки України, Слов'янський держ. пед.

ін-т; [заг. ред. М. Т. Малюта, А. І. Посторонко, В. В. Стешенко]. – Слов'янськ, 2001. – Вип. 4. – с. 18–19.

6. Єрмоленко, М.В. Актуальні питання стандартизації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту в контексті розвитку педагогічної освіти / М.В. Єрмоленко // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15 "Науково-педагогічні проблеми фізичної культури/фізична культура і спорт". – Київ. – 2018. Випуск 3к(97) 18. – с. 199-202.

7. Овчарук, О.В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : Світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.

8. Равен, Д. Компетентность в современном обществе / Д. Равен. – М. : Когито-Центр, 2002. – 396 с.

9. Суцценко, Л.П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. / Л.П.Суцценко. – Київ, 2003. – 46 с.

10. Хуторской, А.В. Практикум по дидактике и современным методикам обучения / А.В. Хуторской. – СПб.: Питер, 2004. – 541 с.

References

1. Bolotov, V.A. Competence model: from idea to educational program / V. A. Bolotov, V. V. Serikov // Pedagogy. – 2003. – No. 10. – S. 8–14.[in Russian].

2. Vatsheba O., Gertsyk A. (2002). Modern tendencies and actual problems of development of education and science in the field of physical education and sports of Ukraine. Health and education: problems and perspectives: materials II All-Ukrainian. scientific-method. Conf. Donetsk, p. 127–131. [in Ukrainian].

3. Gorbenko, O.V. (2002). Scientific and methodological substantiation of personnel needs of the sphere of physical culture and sports in Ukraine: abstract 24.00.02. L., 19 p. [in Ukrainian].

4. Grigorenko, V.G. Differential-integral approach in the study of the content of the basic functions of professional and pedagogical activities of physical education teachers / V.G. Grigorenko // Problems of didactics and teaching methods of school subjects at school: scientific. ref. Sat – M., 1991. – Vol. 6-m. – S. 14.– Dep. in OTsNI MP USSR; APN of the USSR.[in Ukrainian].

5. Grigorenko, V.G. Optimization of the preparation of students of the faculty of physical education on the basis of the purposeful formation of professional pedagogical motivation / V. G. Grigorenko // Problems of labor and vocational training: a science-method. zb/ APNUkraine, Institute of Pedagogy, Moscow University of Science and Technology, Slov'yansk State. ped i-t; [zag. ed. M. T. Malyuta, A. I. Postoronko, V.V. Steshenko]. – Slov'yansk, 2001. – VIP. 4. – S. 18–19. [in Ukrainian].

6. Yemolenko, M.V. (2018). Topical issues of standardization of professional and pedagogical training of future specialists in physical education and sports in the context of the development of pedagogical education. *Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University Series 15 Scientific and pedagogical problems of physical culture / physical culture and sports*. Kiev. Iss. 3k (97) 18. – p. 199-202. [in Ukrainian].

7. Ovcharuk, O.V. (2004). Competent Approach in Contemporary Education: World Experience and Ukrainian Perspectives. K.: K.I.S., 112 p. [in Ukrainian].

8. Raven, D. (2002). Competence in modern society M.: Kogito-Center, 396 p.[in Russian].

9. Sushchenko, L.P. (2003). Theoretical and methodological principles of professional training of future specialists in physical education and sports in higher educational institutions: author. 13.00.04. Kiev,. – 46 p. [in Ukrainian].

10. Khutorskoy, A.V. (2004). Workshop on didactics and modern teaching methods. St. Petersburg: Peter, . – 541 p.[in Russian].

УДК 378:37.091.12:796-051:[796.015.6-044.332

Жиденко А.О.

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів

ЗНАЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АДАПТАЦІЇ ДО М'ЯЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 014.11 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА) ТА 017 ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

У статті розглядається проблема підвищення якості освіти майбутніх фахівців, випускників магістратури факультетів фізичного виховання закладів вищої освіти за спеціальностями 014.11 Середня освіта (Фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт; формування у них відповідальності за здоров'я та фізичний розвиток учнів різних вікових груп за допомогою навчального курсу «Фізіологічні основи адаптації до м'язової діяльності», засвоєння змісту якого забезпечить випускників компетентностями та підвищить якість їх педагогічної кваліфікації.

Ключові слова: навчальна програма, фізіологічні основи адаптації, м'язова діяльність, майбутні фахівці з фізичного виховання, відповідальність за здоров'я учнів.

Жиденко Алла Александровна Значение дисциплины «Физиологические основы адаптации к мышечной деятельности» для профессиональной подготовки магистров специальностей 014.11 Среднее образование (Физическая культура) и 017 Физическая культура и спорт. В статье рассматривается проблема повышения качества образования будущих специалистов, выпускников магистратуры факультетов физического воспитания заведений высшего образования по специальностям 014.11 Среднее образование (Физическая культура) и